

MBh. 12, 2649.

बलाध्यक्ष (1. बल + अध) m. Aufseher über die Truppen, Kriegsminister: सेनापतिबलाध्यक्ष M. 7, 189. HARIV. 13841. बलस्य R. 2, 82, 23. 25 (89, 3. 7 GORR.). 3, 42, 18. 6, 73, 22. Spr. 4400, v. 1.

बलानीक (1. बल + अन्) m. N. pr. eines Mannes MBh. 7, 6914. 7044.

बलानुज (1. बल + अनु) m. der jüngere Bruder Baladeva's, Bein. Kṛṣṇa's, ÇKDr. nach den PURĀṆA.

1. बलाबल (1. बल + अबल) n. Kraft oder Schwäche, die verhältnismässige Kraft, — Stärke, — Bedeutsamkeit R. 1, 7, 12. 22, 7. 73, 14. Hir. 88, 8. eines Stoffes JĀG. 2, 181. परात्मनोः शक्त्यादीनाम् RAGH. 17, 59. स्वारं AV. PRĀT. 3, 55. Schol. in der Einl. अर्थः die verhältnismässige Höhe eines Preises M. 9, 329. त्रिवर्गः DAÇAK. in BENF. CHR. 182, 2. ० सूत्र Titel einer Schrift Verz. d. Oxf. H. 169, a, 15. बलाबलानिपरिहार desgl. HALL 190. — Vgl. अ०.

2. बलाबल (wie eben) adj. bald stark und bald schwach MĀRK. P. 116, 23.

बलाश्र (1. बल + श्र) n. ein Heer in Gestalt einer Wolke MBh. 4, 1704.

बलामोटा f. ein best. Stranch, = नागदमनी BRĀVAPR. im ÇKDr.

बलाय m. = बल ein best. Baum (s. वरुण) ÇABDĀ. im ÇKDr.

बलालक m. Flacourtia cataphracta Roxb. (पानीयामलक) ÇABDĀ. im ÇKDr.

बलावस्थ (1. बल + अवस्था) adj. kräftig, stark (vgl. बलस्य) MĀRK. P. 38, 39.

बलाश s. बलास.

बलाश्र (1. बल + श्र) m. N. pr. eines Fürsten, der den Bein. Ka-rañdhama führt, MĀRK. P. 122, 8. 9. 21.

बलास m. 1) eine best. Krankheit, etwa schwindeliger Schleimauswurf; Schwindelsucht (nach MAULBH.) VS. 12, 97. त्रयो दासा आञ्जनस्य त्वका बलास आदहिः AV. 4, 9, 8. ब०, कास 5, 22, 11. 6, 14, 1. fgg. 127, 1. श्रोतो बलासो भवतु मूर्त्रं भवत्वामयत् 9, 8, 10. — 2) der phlegmatische Humor, so v. a. कफ und श्लेष्मन् TRIK. 2, 6, 17. H. 462. SUÇA. 1, 149, 3. 132, 16. 2, 464, 20. ० वर्धन 4, 177, 12. ० घ्न 21. ० तपकर 182, 5. 199, 5. — 3) eine Geschwulst in der Kehle, welche am Schlingen hindert, SUÇA. 1, 306, 15. 307, 19. 308, 1. — Bisweilen बलाश geschrieben. Vgl. अ०.

बलासक (von बलास) m. ein messingfarbiger Fleck im Weissen eines kranken Auges SUÇA. 2, 311, 10.

बलासग्रथित (ब० + ग्रथ) n. eine best. Form von Ophthalmie SUÇA. 2, 303, 11. 326, 1. 329, 12. 323, 18.

बलासिन् (von बलास) adj. an Schleimauswurf krank, schwindelhaft AV. 6, 14, 2.

बलाककन्द (बल - आका + क०) n. eine best. Wurzel, = गुलञ्जकन्द RĪGĀN. im ÇKDr.

1. बलि m. SIDDH. K. 249, b, 3 v. u. 1) Steuer, Abgabe, Tribut (AK. 2, 8, 2, 27. 3, 4, 25, 166. 26, 197. H. 743. an. 2, 501. MED. 1. 35. HALĀJ. 2, 278); Darbringung, Spende, Geschenk: भरतु विश्वे बलिं स्वर्णः RV. 1, 70, 9. तुभ्यं भरति नित्यौ यवश्च बलिमग्ने अर्चितं श्रोत दूरात् 5, 1, 10. बलिं शिषाणि जघुरथ्यानि 7, 18, 19. 8, 89, 9. AV. 3, 4, 3. 6, 117, 1. Später mit कृ st. भर verbunden: अन्नं एवैष बलिर्हियते TBR. 1, 2, 2. 2. कर्त्तव्यस्मै विशेषे बलिम् 2, 7, 10, 3. 3, 12, 2, 7. विशः तत्रिषाय ÇAT. Br. 1, 3, 2, 15.

राज्ञे 11, 2, 6, 14. 1, 3, 2, 18. 6, 2, 17. 8, 2, 17. PAÑĀV. Br. 15. 7. 4. तस्य वै मे बलिं कुरुत ÇAT. Br. 14, 9, 2, 13. सर्वाभ्यो दिग्भ्यो बलिमावहति AIR. Br. 7, 34. सर्वे ऽस्मै देवा बलिमावहति TAITT. UP. 1, 3, 3. — बलिषड्भागहारिन् erhebend Spr. 3380. सौवर्त्तरिकमातिश्च राष्ट्रदाकार्येदलिम् erheben lassen M. 7, 80. धर्म्यमाकार्येदलिम् so v. a. erheben 10, 119. यस्तु बलिं गृह्णाति पार्थिवः 9, 254. RAGH. 1, 18. यो ऽरुतन्वलिमादत्ते कर्तुं शक्नोति च पार्थिवः M. 8, 307. बलीनां सम्यगादानात् MBh. 2, 1205. तान्सवान्धार्मिको राजा बलिं विष्टिं च कारयेत् 12, 2873. — So heissen insbes. 2) Spenden, welche als Abgabe von Speisen oder Opfern Göttern, halbgöttlichen Wesen, Menschen oder Thieren, namentlich Vögeln, aber auch leblosen Gegenständen gereicht werden; jede nicht unter den engeren Begriff des Opfers fallende Huldigungsgabe. AK. 2, 7, 13. 3, 4, 26, 197. H. 447. 822 (= भूतपक्ष). 837. H. an. MED. HALĀJ. 1, 128. अहर्कृतिभ्यो बलिं करोत् ÇAT. Br. 11, 3, 6, 2. यद्वलिं करोति स भूतपक्षः ĀÇV. GRH. 3, 1, 9. 4, 8, 22. 4, 9, 8. GORR. 1, 4, 9. fgg. PĀR. GRH. 2, 15, 17. an Schlangen GORR. 3, 7, 11. fgg. ĀÇV. GRH. 2, 1, 9. ÇĀKKH. GRH. 4, 15. PĀR. GRH. 2, 14. Z. d. d. m. G. IX. LXXIV. प्रवामे पुत्रो धाताय वा पत्नी शिष्यो वास्य बलिं करोत् ÇĀKKH. GRH. 2, 17. चैत्याय ĀÇV. GRH. 1, 12, 1. दिष्य काच. 8, 34. 31. — अथ्यापनं ब्रह्मपक्षः पितृपक्षस्तु तर्पणम् । हेमो देवो बलिर्भतो नृपतो ऽतिथिपूजनम् ॥ M. 3, 70 (Verz. d. Oxf. H. 267, b, 42. fgg.). 74. 6, 34. HARIV. 4334. R. 1, 33, 13. प्रसीदति ऽप्ये देवा बलिभिर्भूतविप्रहाः Spr. 3134. बलिं नाश्नन्ति वायसाः SUÇA. 1, 116, 20. 323, 21. रणभूमेर्बलितमम् — तच्छिरःकमलोच्चयम् RAGH. 10, 43. 70. इन्द्रात्काप्यतीन्द्रभ्यः सानुगेभ्यो बलिं करोत् M. 3, 87. 89. 91. 108. 121. मातृभ्यो बलिमुपकर MĀRK. 8, 23. MBh. 14, 1916. यदह्यं स्यात्तो दद्याद्वलिम् M. 6, 7. VER. in LA. 31, 7. MĀRK. P. 93, 8. काले च पुण्यैर्वलयः क्रियते MBh. 13, 524. 14, 1918. SUÇA. 1, 13, 6. MĀRK. 8, 22. ततोः KATHĀS. 20, 27. 43, 10. रुद्रस्य बलिसंभारं कारयामास 39. ब्राह्मं बलिमकल्पयत् R. 2, 23, 27. व्यादिदेश MBh. 14, 1921. आकाश उल्लिखेत् M. 3, 90. अस्ति कन्यस्तत्रलिप्रदीपा RAGH. 2, 24. MEGH. 36. 83. नरम्भृगस्तथा मेयो महिषः शशकस्तथा । शलकी प्रकर्शेय वलयः परिकीर्तिताः ॥ Verz. d. Oxf. H. 103, a, 19. fg. वैश्वदेव०, रौद्र, वैष्णव R. 2, 36, 27. देवाश्च बलिहेमेन स्वाध्यापेन मर्क्षयः । आद्वेन पितरश्चैव तृप्तिं यातु HARIV. 2778. WASSHAEW 179. fem.: ततो धूपैश्च गन्धैश्च माल्यैरुच्चावचैरपि । बलिभिर्विविधाभिश्च पूजयामास तं द्विजः ॥ MBh. 12, 9763. In comp. mit dem Gegenstande, dem die Gabe dargebracht wird, P. 2, 1, 36. भूत० Schol. RĪGĀ-TAR. 3, 7. नाग० SAÑSK. K. 34, b, 3. नारायण० 33, b, 4. mit dem, was dargebracht wird: नीवार० ÇĀK. 96; vgl. नर०, पुष्प०; mit dem Orte oder der Zeit, wo oder wann die Gabe dargebracht wird: संध्या० MEGH. 33; vgl. गृह०. — Vgl. बालेय.

2. बलि m. N. pr. gāṇa गृध्यादि zu P. 4, 1, 136. 1) eines Daitja, eines Sohnes des Virokāna, der die Herrschaft über die drei Welten erlangt hatte, diese aber wieder einbüsste, da er Viṣṇu als Zwerge so viel Land zu geben versprach, als dieser mit drei Schritten ausmessen würde; Viṣṇu bannte ihn in die Unterwelt, wo er als König herrschte. AK. 3, 4, 12, 48. TRIK. 2, 8, 21. 3, 3, 401. H. 221. 699. H. an. MED. ARĀ. 3, 16. MBh. 1, 2528. 3, 1029. fgg. 15842. fgg. 3, 297. 9, 2700. 12, 6146. 8059. fgg. 8218. fgg. 12943. 12947. 13, 329. 2238. 4687. fgg. HARIV. 189. 2280. 3867. 6321. 14003. fgg. R. 1, 31, 4. 20. 3, 68, 16. RAGH.